



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

### **R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales**

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè  
factorum pertinentes, breuiter tractantur

**Azor, Juan**

**Coloniae Agrippinae, 1612**

31 De possessione rerum acquirenda, retinenda, vel amittenda.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-14014**

*Filio familias. ff. eod. Tit.* [Filio familias, vel seruo ædium vñ legato, & vile legatum esse existimo, & eodem modo perfectionem eius competituram, quo competeret, si fructus quoque legatus esset. Itaque non minus absente, quam præsentem Filio, seruo, pater dominusve in his ædibus habitabit.]

Decimo quaeritur, An vsus ex parte legari possit, hoc est, an sit seruitus indiuidua, quæ diuidi nequeat? Respondet Paulus in *l. vsus pars. ff. eodem Tit.* [Vñ pars legari non potest: nam stui quidem pro parte possimus, vt pro parte non possimus.]

Vndecimo quaeritur, An vsus aquæ transeat ad heredem vsuarij? Respondeo, minime. In *l. vsus aquæ. ff. eodem Tit.* Modestini verba sunt: [Vñ aquæ personalis est: & ideo ad heredem vsuarij transmitti non potest.] Sic ille. Porro vsus aquæ consistit in hoc, vt ego bibam, & habeam, quantum opus est mihi ad vsu quodidianum, etiam si necesse sit, vt in ædibus meis lauer.

Duodecimo, An si alicui legatur vsus syluæ, vsuario liceat syluam exd ere? In *l. diuus. ff. eodem Tit.* Imperator Adrianus, teste Pomponio, cum quibusdam vsus syluæ legatus esset, statuit, fructum quoque eis legatum videri: quia nisi liceret legataris syluam exd ere, & vendere, quemadmodum fructuaris licet, nihil habituri essent ex eo legato.

### De Possessione rerum acquirenda, retinenda, vel amittenda.

#### CAP. XXXI.

**P**OSSESSIO ad acquirendum rerum dominium requiritur, & pleni dominij pars habetur: ideoque de possessione disputandum mihi est. Et quamuis a possessione dominij incipiat, & possessio naturæ ordine sit dominij prior, ordine tamen disciplinæ posterior est, eò quòd dominium sit nobis possessio nouus. Vnde libro 12. Digestorum, primus Titulus est; *de Acquirendo rerum dominio*: & secundus, *de Retinenda, vel Amittenda rerum possessione*. Porro tota de possessione tractatio in tribus consistit, his nempe, quando possessio acquiritur: quomodo retineatur, & quomodo amittatur.

Primo quaeritur, Vnde appellata sit possessio? In *l. ff. de Acquirend. poss.* [Possessio, inquit Paulus, appellata est, a pedibus, vel (vt codices emendatores habent) a sedibus, quasi pedum, vel sedium positio; quia naturaliter tenetur ab eo, qui ei insitit.] Sic ille. Præcipuus enim actus, quo rei corporalis immobilis possessionem nascimur, est pedum, vel sedium in ea re positio. Nam apud veteres res immobilis, vt fundus, possideri incipiebat, quia pes, vel sedes quis in ea re ponebat. Vnde quidam existimant, ideo dictam esse possessionem, quasi pedis positionem: sed dicendum est, in *l. ff. de Acquirend. poss.* solum significari, vocatam esse possessionem, quasi positionem sedium: possidere, quasi ponere sedes.

Secundo quaeritur, Quid sit possessio? Iuris ciuilibs interpretes difficile esse dicunt, possessionem exactè definire. Quidam, vt testatur Glossa in *l. ff. eodem Titul. in verbo (A pedibus)* definerunt sic: [Possessio est ius retinendi rem, vel, ius rei resistendi.] Sed has definitiones alij minime probant, quia possessio potius est facti, quam iuris. *l. ff. de Acquirend. poss. ff. eod. Titul. azo, & Hostiensis in summa. Titul. de Acquirend. poss.* definiunt sic; [Possessio est retentio rei corporalis, corporis, animi, & iuris adminiculo concurrente.] Hanc definitionem etiam Bartolus, Paulus, Aretinus, Cumanus non valde probant, communiter tamen cæteri recipiunt.

Dicitur (Rei corporalis) quia incorporalia propriè non possidentur. *l. Possideri in principio. ff. eod. Tit.* Et *l. Sequitur. ff. Si vnam. ff. de Vsup. omib.* Vnde incorporalia, qualia sunt iura, seruitutes, & redditus annui, quasi possideri dicuntur à iuris ciuilibs, & canonici interpretibus.

(Corporis & animi) videlicet adminiculo: quia in *l. Possideri, in principio. ff. eodem Titul.* Paulus ait: [Adipiscimus possessionem corpore, & animo: neque per se animo, aut per se corpore.] Et in *l. Neratius*, idem Paulus sic habet: [Neratius, & Proculus solo animo non posse nos acquirere possessionem, aiunt, si non antecedat naturalis possessio. Apprehendimus possessionem aliquo corporis actu, videlicet, manu, visu, vel pedum immisione in rem, & voluntate rem illam habendi, vt nostram.]

(Iuris adminiculo) quia nemo intelligitur possidere, si ius prohibeat. Vnde quamuis laicus rei sacre possessionem corpore, & animo apprehendat: non tamen possidet, quia talem possessionem ius prohibet. *l. Qui vniversus. ff. de i. eodem Titul.* Si quis iudem rei immobilis possessionem absente domino apprehendat corpore, non dicitur possidere, quia ius vetat, nè plures eandem rem in solidum possideant. *l. Possideri. ff. Ex contrario. ff. eodem Titul.* Paulus ait: [Ex contrario plures eandem rem in solidum possidere non possunt. Contra naturam quippe est, vt cum aliquid ego teneam, tu quoque id tenere videaris.]

Tertio quaeritur, Quotupliciter diuidi queat possessio? Respondeo, multipliciter: Primo, possessio diuiditur in naturalem, ciuilem, & mistam. Naturalis dicitur, cum quis corpore quidem, hoc est, manibus, aut pedibus, sed tamen aut iniuste, aut non accommodatè ad iuris ciuilibs rationem rem aliquam tenet iniuste, vt qui liberum hominem vinxit. *l. Cum heredes. ff. de Acquirend. poss.* qui vi possessionem inuadit. *l. ff. de vi, & vi armata*, vxor, cui constante matrimonio manus (quod prohibitum est) donauit. *l. Si enim. ff. de Donat. inter virum & vxor. l. i. ff. de Vxor. ff. de acquir. poss.* Nec vllam. *ff. de petiti. hered.* Non accommodatè ad iuris ciuilibs rationem, hoc est, vtiliter ad vsucapionem: vt coloni, inquilini, fructuarij, depositarij, commodatarij, emphyteoticarij, feudatarij, conductores. *l. Communi. ff. de Communi. diuidun. l. 2. ff. Pro herede.* Nam hi omnes vique adeò ciuilibs non possident, vt perituncque in iure dicantur non possidere, quod tamen intelligendum est, eos non possidere ciuilibs. *l. Sciendum est. ff. de creditor. ff. Qui satisdare coguntur. l. Si seruus depositus. ff. de Noxal. act. l. 1. C. Communis de Vsu. l. Certe. ff. de Precario.* Ciuilibs possessio dicitur, cum quis non quidem corpore, sed animo, & accommodatè ad vsucapiendi finem possidet: veluti debitor, qui pignus creditori dedit. *l. Serui. ff. de Vsup. l. Qui pignoris. l. ff. de Acquirend. poss.* Item qui ab hostibus captus est. *l. In bello. ff. de Capti. & postlim.* Mistra possessio est, quam quis, & corpore, & animo iuste, & contemneret iuri ciuilibs habet.

Secundo diuiditur possessio, in vacuam, & non vacuam. Vacua possessio est, quando res, nec animo, nec corpore, alicuius tenetur, vt ostendit exemplis Accerthus in *l. vltim. in verbo vacuam. C. Vnde vi, & l. Non idcirco, in verbo vacuam. C. de Fide instrumento. & l. Improbata, in verbo, in vacuam. ff. de Acquirend. poss.* Huius generis sunt possessiones honorum vacantium: *l. 4. C. de Bonis vacantib.* & delictorù. *C. de omni agro.* de seruis item eorum, que nullius sunt, & sunt primi occupantis. *l. ff. de Acquirend. rer. domin.* Possessio non vacua est, cum quis animo, vel corpore rem habet.

Tertio diuiditur possessio: nam vel est cum titulo, vel sine titulo. Cum titulo est, quando quis possidet ex vendito, permutato, donato, ex testamento, vel ex alio contractu, vel quasi contractu. Sine titulo est, quando quis possidet rem sine iure.

Quarto, Possessio est, aut cum bona fide, aut cum mala fide. Cum bona fide possessio est, quando quis iusto errore ductus rem habet cognitione, & opinione domini, cum non sit dominus: Cum mala fide possessio est, quando quis sciens se non esse dominum, perinde se gerit, ac si dominus rei esset.

Quarto diuidi solet possessio in coloratam, & veram. coloratam appellat Panormitanus in cap. Cum nostra, de concess. prebend. post Calderinam, Antonium, & alios, quando quis beneficium Ecclesiasticum habet ab eo, qui ius obtinet conferendi, sed adeo iure non valuit. Vera est, cum quis iure rem possidet.

Sexto: Possessio, aut est violenta, aut clandestina, quando quis videlicet, aut vi, aut clam rem possidet.

Quarto quæritur, Quot modis aliquis dicatur possidere? Communis est sententia, rem corporalem possideri dupliciter, vel naturaliter, vel ciuilitur. Naturaliter quidem possidet quis, quatenus re ipsa insit in eo, quod possidet. Ciuilitur vero, quatenus animo, & voluntate in rei possessione insit, veluti quis etiam dum dormit, intelligitur in rei possessione persistere. Dum quis itidem est absens, dicitur res suas possidere, quia animo, & voluntate eas, pro derelictis non habet, nec ab eis recedit.

Dubie quæstionis est apud iuris ciuilibus interpretes, An naturalis, & ciuilibus possessio, sint duæ possessiones re distinctæ, an vna tantum, quæ immo modo, forma, & ratione duæ. Couarru in Reg. Possessor. part. 1. initio. numer. 4. & 5. tenet vnam esse possessionem: sed ratione, qualitate, & modo possidendi distinctam. Nam cum quis corpora tantum tenet, detentionem rei, vsuque eius percipit pro domino, re, vel opinione, hoc est, quia dominus est, vel quia se dominum credit, naturaliter possidet dicitur. Si vero quis non insit ipsi rei, neque vsu percipiat, sed solo animo, & voluntate, tunc ciuilitur secundum leges, & iura possidet: quæ ratione per fructuarium, colonum, & inquilinum, seruum, filium familias, procuratorem, depositarium, commodatarium, & cum, qui precario rem nostram habet, possidemus. l. Certe. §. 1. ff. de Precario. Et quamuis ipsi naturaliter fundo insit, ciuilitur tamen non possident, quia nostro, non suo nomine. l. §. vlt. ff. de operis noui nunciat.

Dux fuerunt, vt refert Glossa in l. Licet possessio. C. de acquirend. possess. inter iuris ciuilibus interpretes, sententia. Nam Placentinus, & Azo dixerunt, vnam quidem possessionem, sed duos modos possidendi. Aut enim ciuilitur, aut naturaliter rem possidemus. Albericus autem, Hugolinus, & Ioannes senserunt, duas esse possessiones, vnam Naturalem, quæ dicitur corporalis; alteram Ciuilem, quæ iure consistit. Couarruus loco citato testatur, plerisque iuris interpretes sensisse, veritatem esse primam sententiam. Quidquid sit in l. Nemo ambigit. Cod. de Acquirend. possessioni habetur sic: [Nemo ambigit, possessionis duplicem esse rationem: aliam, quæ iure consistit, aliam quæ corpore, vtramque autem esse legitimam.] Dicitur vtraque esse legitima, quia vtraque legibus, & interdictis possessoris defenditur. Ciuilibis est, quæ prouenit ex iusta causa acquirendi dominij ab eo, qui se dominum credit: talis est possessio bonâ fide apprehensa. Dominus item rei ciuilitur eam possidet. Naturalis est, quæ solo corpore consistit, non iure dominij, Naturaliter etiam possidet, qui vi, aut clam, aut precario possidet, & insit rei mex, eique aduersus alios competit interdictionum, vt possidetis, & vnde dicitur l. 1. §. Qui à matre. ff. vnde vi. Ciuilibis possessio talis est, vt per eam quis possit rei dominium acquirere, & rem possessam vsurpare, Couarruus loco citato. Cuiusmodi est possessio bonâ fide obta. Item qui ciuilitur possidet, rei possessa fructus percipit. Naturalis possessio apta est ad producendos ciuiles effectus alienius iuris à vero dominio separato. Dicitur (apta est) quia non est necesse, vt res actu producat, nec vt omnis possessio naturalis res producere queat: nam possessor malæ fidei ad eos effectus peruenire non potest. Qui naturaliter possidet, vsucapere non potest, etiam si licet possideat: depositarius, commodatarius, & qui rem precario habet, naturaliter possident, & vsurpare nequeunt, quia tenent rem esse alienius. Fructuarium item rem naturaliter possidet. l. Naturaliter. ff. de Acqui-

rend. possession. sed vsucapere nequit, quia scit rem esse alienam.

Quinto quæritur, An solo animo, & voluntate possit acquiri possessio? Respondeo, non posse. l. Possideri. §. Nerarius, & l. Quomodo. ff. de Acquirend. possess. & l. Licet possessio. Cod. de Acquirend. possess. Quid licet, si liceret, veram possessionem inde alterere, quod animo quis cogitaret, aut statuisset rem tenere? Quis non diceret, & ego animo cogitavi, & constitui hanc rem tenere?

Obijcies, si Titius rem suam deponit apud Caium, aut ei commodato, vel precario det, vel locet, & postea velit eam, vt Caius sibi habeat tanquam suam, & Caius id ratum habet, tunc Caius rem possidet ciuilitur, & naturaliter, at solo animo possessionem ciuilem acquirat. Respondeo, præcessisse in Caio actum corporis, quo cepit prius rem naturaliter possidere: ergo ciuilitur non possidet sine actu corporis antecedente. Secundo oppones, si Titius sit in fundo suo, & tamen nolit eum possidere, procius amittit possessionem. l. Possideri. §. In amittenda. ff. de Acquirend. possession. at si mutata voluntate velit possidere, recuperat eandem possessionem; ergo solo animo acquiratur possessio. Respondeo, Titium hunc solo animo ad fundum suum rediisse, sicut solo animo, non corpore à fundo suo decesserat: quare tunc non acquirat possessionem, sed redit ad eam solo animo, sicut ab eo sola voluntate recesserat. Tertio obijcies l. In suis. §. vlt. de lib. & posthum. alius bonorum paternorum, ita vt mortuus est, sine aditione possessionem acquirat. Ergo solo animo potest acquiri possessio? Respondeo, potius tunc filium continuare possessionem, quam viuente parte habere ceperat, quam acquirere, sic ait Paulus in l. 2. §. vltim. ff. Pro hæred. vel vi legis possessionem bonorum paternorum ad hunc transferri. Nam in Gallia consuetudine generali dicitur esse receptum, vt omnes hæredes, non solum ij, qui in iure dicuntur sui, sine vlla corporali aditione possessionem hereditatis atque intelligantur morte testatoris, ita vt mortuus testator possessionem heredi dare videatur.

Sexto quæritur, An possessio plus facti, quam iuris habeat? hoc est, cum possessio, vt dixi, animo & corpore acquiratur. An plus habeat corporis, quod consistit, actu corporis, an plus iuris, quod est in corpore, & animo consistit? In l. Denique. ff. Ex quibus causis maiores, dicit Papinianus, [possessio autem plurimum facti habet.] In l. Possessio. ff. de Acquirend. possess. idem Papinianus ait: [Quia non tam corporis, sed etiam iuris est.] Glossa in l. 1. in verb. Possessionem. C. de Acquirend. possession. ait sic: [possessio, quæ per procuratorem acquiratur, habet plurimum iuris, & modicum facti:] nam quæritur ignorantia. l. 1. C. de Acquirend. possession. Item possessio, quæ per filium, vel seruum ex peculiari causa acquiratur, plus iuris, quam facti habet, quia quæritur etiam ignorantia. l. Quidquid, & l. Si me in vacuum. §. seruus. ff. de Acquirend. possess. Item possessio, quæ modico actu corporis, vt aspectu, traditione clauium, vel instrumenti, appositione clauium, & aliis similibus actibus, de quibus dicam in capite proxime sequenti, plus iuris habet, quam facti. Et possessio, quæ per nos ipsos acquiratur, plus facti, quam iuris habet, quia tunc dominatur in ea actus corporis, quo acquiratur possessio.

Septimo quæritur, In quo differant tria hæc verba, habere, tenere, & possidere? Respondeo, habere, generale verbum esse; Tenere, facti; Possidere, iuris. Tenet tum liber homo, tum seruus naturaliter. Possidet ciuilitur solum liber homo. l. Stipulatio ista. ff. de ver. oblig.